אש קודש — שמות

מי אנכי וגו' וכי אוציא את בנ"י וגו' כי אהי" עמך וגו' תעבדון וגו' על ההר הזה. ונבין נא הלא כשאמר ד' למש"ר שילך, ע"כ הוא יתי' יהי" עמו ולמה אמר מי אנכי, עד שהוצרך ד' לאמור לו כי אהי" עמך, ומה הדיוק על ההר הזה, ולא סתם תעבדון את אלקים.

אמנם איתא במנחות ק"י ארי"ל מאי דכ' זאת התורה לעולה למנחה וכו' כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם וכו', אלא אמר רבא כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה ולא מנחה וכו' ופרש"י דתלמוד תורה מכפר עונותיו. וצריכים להבין א"כ מה הוסיף רבא על ר"ל כיון שלדרשות שניהם הכונה היא שהתורה מכפרת,

ע"פ פשוט החילוק ביניהם רק במשמעות הלשון של דרש הפסוק אבל חוץ מזה אפי"ל דכאילו הקריב עולה משמע ששהה בחטא עד שהביא הקרבן, ככל חוטא ומביא קרבן, ורבא הוסיף שאינו צריך עולה, וכו' משמע שברגע זו שחטא מיד נתכפר ולא שהה בחטא כלל, כי נודע שכל ששוהה האיש יותר בחטא עד ששב, אפילו אם לא בא דבר עבירה לידו יותר מ"מ משתרש יותר בחטא, וצריך אח"כ יותר לעבוד בתשובתו, וביבמות מ"ח ע"ב איתא מפני מה גרים בזה"ז מעונים וכו' אחרים אומרים מפני ששהו עצמם להכניס תחת כנפי השכינה ע"ש, אף שהכנסו וגיירו א"ע מ"מ מפני ששהו בחטא צריכים לסבול יסורים, משל לבגד שנפל עליו רבב אם מכבסים אותו מיד אינו צריך כבוס רב, ואם שוהה הרבב עליו צריך אח"כ כבוס רב ושפשוף וגיהוץ, והן המה היסורים של הגרים על ששהו וצריכים כבוס ושפשוף וכו'.

והנה כדי שלא ישהה האדם את עונותיו עליו מקטן ועד גדול, צריך הוא להיות ירא חטא, היינו שגם כשלא בא דבר עבירה לידו יכנס מורך בלבבו שלא יחטא ח"ו, ובכלל לא יהי" בטוח בעצמו אם אינו חוטא במחשבה דו"מ, כי לא רק עבירה המפורשת בתורה או בדברי חז"ל היא עבירה, ולא רק עלי" בלבד צריכים לשוב, רק במדה שהאיש רוצה להתקרב לרצונו ית', במדה זו כל דבר קל במדו"מ שהוא נגד רצונו ית' חטא בעיניו ושב עליו, אבל לא די שיהי" הדבר רע בעיניו, רק צריך להכניס גם מורא בלבו על עצמו שהוא לא יחטא או שמא כבר חטא.

כי יש לך אדם שיודע את מר העונש בשביל כל חטא ר"ל, ויש לך אדם יותר גדול שהחטא בעצמו נגדו ית' רע מאוד בעיניו ולא חטא מפורש רק גם כל דבר נגד רצונו, ומ"מ אינו מוצא בקרבו חטא ולא יעלה מורך בלבבו שלא יחטא, ותמיד מקשה לבו שהוא טוב ומעשיו טובים, אבל ישנו איש שמפחד תמיד שלא יחטא ולבו נשבר בקרבו, מי יודע אם גם עתה איני מורד בו ית', וכשלבו רך, ותמיד מפחד, אז באמת מוצא תמיד בקרבו פגמים. החילוק ביניהם הוא שהראשון אף שיודע את דעת החטא מ"מ בקרבו לא הכניס את היראה, ואין לבו מפרכס שלא יחטא, והאחרון הכניס את היראה גם בקרבו, וגופו מוחו ולבו נתרככו ומפרכסים מיראה שלא יחטא, ומוצא בקרבו פגמים ומתירא ודואג עליהם ומיד שב ולא שוהה ולא משתרש בהם, וכיון שהקדים את היראת חטא והרהורי תשובה עוד קודם

החטא, לכן בכל פגם ח"ו התשובה ממהרת לבוא, ועוד כי באמת היראה שיש לאדם היא המשכת יראה שבספירת גבורה ויראת המלאכים, רק שנמשכה וירדה ונתלבשה בשק וביראה מעבירה שעשה, שלא יענש או שלא יתרחק מד' כ"א לפי מצבו, משא"כ מי שתמיד ירא גם קודם שחטא, אז יראתו טהורה יראת עוה"ע, ונתעלה ומתקדש מן היראה עצמה, עד שנפשו וגופו לא יוכלו לסבול שום פגם ומיד שב בתשובה.

ובשביל זה גם עתה שכל ראש לחלי וכל לבב דוי ודומה לאדם שאין לדבר מעניני חסידות ותשובה מיראה זו או זו, כי די לנו אם נעמוד במצוות מעשיות פשוטות, טועה הוא, א' כי צריכים גם עתה לעבוד בכל מיני עבודה, והב' אדרבה, מי שהולך במחשבות הרהורי יראה כזו אף שבשעת מעשה דואג ע"ע שמא כך ושמא כך ורואה בקרבו פגם זה וזה, מ"מ אחרי זמני מחשבה כאלו מרגיש התרוממות וגם שמחה, מפני שיראה טהורה היא, מין נועם יראתך שאומרים בזמר י"ק אכסוף, יראה עילאה המרוממת את האיש.

ובזה אפשר להבין הא דאיתא בזוה"ק אחרי ס"ט ע"ב שקודם בריאת העולם אמרה התורה לפני הקב"ה הלא האיש שאתה בא לברוא עתיד לחטוא לך ואם תעשה לו כפי מעשיו לא יוכל להתקיים, והשיב לה הקב"ה וכי לחנם נקראתי אל רחום וחנון ארך אפים, שע"פ פשוט קשה להבין הא התורה בעצמה ידעה שכתיב בה ושבת עד ד' אלקיך, אבל להנ"ל לא התשובה לבדה הוצרכה להתקדם קודם בריאת העולם רק גם היראה אולי יחטא, וזה נעשה בהדיבורים שאמרה התורה אז שעתיד האדם לחטוא, וע"י שהאיש הישראל אוחז עצמו בתורה יכול להגיע אל מדרגה זו להכניס מורך בלבו תמיד אולי יחטא זדו וע"ז כשח"ו נפגם באיזה פגם לפי ערכו אינו משתרש בחטא ח"ו רק שב תיכף ומיה וזה שאמרה הגמרא הנ"ל שכל העוסק בתורה אינו צריך עולה וכו' שאינו שוהה בחטא, מפני שמקדים יראה והרהורי תשובה להחטא, וכ"כ למה מפני שהתורה כבר הקדימה היראה מחטא וההרהורי תשובה קודם לעולם והוא עוסק בתורה, וכל העוסק בתורה אינו צריך לעולה וכו', ומש"ר רמז לישראל .אחר קבה"ת כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים ובעבור תהי' יראתו ע"פ לבלתי תחטאו, ופרש"י נסות מלשון הרמה, שע"פ פשוט הם ב' דברים להרימם וגם לבעבור תהי' יראתו וכו'. והיראה היא רק אמצעי שע"י לא יחטאו, ולהנ"ל הכל דבר אחד, שישיגו יראה לבלתי תחטאו, יראה תמידית שלא יחטאו, ועי"ז יתרוממו, נסות וכו', כיון שהיא בחי' נועם יראתך, וכיון שיתרוממו במצב עבודתם אז גם נגד אוה"ע יתרוממו ולא יוכלו להם.

וזה הרמז שאמר משה"ר מי אנכי וכו' וכי אוציא וכו', שכיון שהי' עניו מכל האדם לכן הלך במחשבות כאלו מי אנכי וכי אוציא, והשיב לו ד' לא שבאמת אין אתה ראוי ולא שבאמת ח"ו חסרונים בך רק מין עבודה היא, עבודה המאירה ומשתלשלת מבחי' השם אהי', שלע"ע אין האיש רואה בקרבו כלום ואומר בלבו, עתה אין אני כלום רק מעתה אהי', העבודה של בחי' אהי' עמך, וזה לד האות וכו' על ההר הזה, הזה דייקא, כי כתיב ויבא אל הר האלקים חרבה ואיתא בגמרא שבת שירדה שנאה לאוה"ע על ההר הזה, היינו כיון שעבודה זו היא בחי' לנסות ולהרים אותם שישטמו ויבושו השונאים ומקטריגים ונושע אנחנו כל ישראל בישועות טובות.